

Lietuvos psichologų kongresas

Recenzuota kongreso
medžiaga

2025 m. balandžio 25-26 d.
Vilnius

Lietuvos
psichologų
sąjunga

VILNIAUS UNIVERSITETO LEIDYKLA

Filosofijos
fakultetas

EuroPsy
Akredituotas renginys 2025/062

Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai:

Lietuvos psichologų sąjunga
Vilniaus universitetas

Mokslo komitetas (pranešimų santraukų recenzentai ir mokslinės programos sudarytojai):

prof. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė (pirmininkė) (VU)
doc. dr. Arvydas Kuzinas (MRU)
prof. dr. Dalia Antinienė (LSMU)
doc. dr. Giedrė Širvinskienė (LSMU)
prof. dr. Kristina Žardeckaitė-Matulaitienė (VDU)
doc. dr. Loreta Gustainienė (VDU)
doc. dr. Raimonda Petrolienė (LPS)
prof. dr. Reda Gedutienė (KU)
prof. dr. Rimantas Vosylis (MRU)
doc. dr. Roma Šimulionienė (KU)
prof. dr. Saulė Raižienė (VU)

Organizacinis komitetas:

Aina Adomaitytė (LPS)
Skaistė Jurevičienė (LPS)
Gabrielė Gudynaitė (VU)
prof. dr. Antanas Kairys (VU)
dr. Marija Turlinskienė (VU)
doc. dr. Raimonda Sadauskaitė (pirmininkės pavaduotoja) (VU)
doc. dr. Olga Zamalijeva (pirmininkė) (VU)

Už pranešimų turinį atsako pranešimų autoriai. Lietuvos psichologų kongreso organizatoriai neprisiima jokios atsakomybės, susijusios su pranešimų santraukų kokybe ar informacijos tikslumu.

Copyright © 2025 [Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė, Olga Zamalijeva]. Published by Vilnius University Press
This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.
<https://doi.org/10.15388/LPK2025>

Vilniaus universiteto leidykla,
Saulėtekio al. 9, LT-10222 Vilnius
info@leidykla.vu.lt, www.leidykla.vu.lt
Knygos internete *knygynas.vu.lt*
Mokslo periodikos žurnalai *zurnalai.vu.lt*

VALGYMO SUTRIKIMŲ TYRIMO KLAUSIMYNO (EDE-Q 6.0) LIETUVIŠKOJI VERSIJA: VALIDACIJA IR NORMOS REPREZENTATYVIOJE JAUNŲ SUAUGUSIŲ IMTYJE

THE LITHUANIAN VERSION OF THE EATING DISORDER EXAMINATION QUESTIONNAIRE (EDE-Q 6.0): VALIDATION IN A REPRESENTATIVE SAMPLE OF LITHUANIAN YOUNG ADULTS

Rasa Barkauskienė* (Vilniaus universitetas), Rima Breidokienė (Vilniaus universitetas), Danguolė Čekuolienė (Vilniaus universitetas), Asta Adler (Vilniaus universitetas).

* rasa.barkauskiene@fsf.vu.lt

Įvadas. Valgymo sutrikimai (VS), neretai prasidedantys paauglystėje, įsitvirtina jauno suaugusiojo amžiuje, bet neretai išlieka daugiau nei keletą metų nepastebėti. Todėl VS požymių identifikacijai, siekiant tikslingos prevencijos ir/ar nukreipimo, reikalingas empiriškai pagrįstas atrankos vertinimas populiacijoje. Valgymo sutrikimų tyrimo klausimynas (EDE-Q) yra plačiai naudojamas savistata grindžiamas instrumentas, tačiau vis dar tebesitęsia jo optimalios versijos atskirose kultūrose paieškos. Lietuvoje jis jau kurį laiką naudojamas moksliniuose tyrimuose, tačiau siekiant jį pritaikyti valgymo sutrikimų atpažinimui populiacijoje reikalingas išsamus vidinės testo struktūros tyrimas ir normų sudarymas.

Metodai. Tyrimas atliktas sudarius reprezentatyvią jaunų suaugusiųjų (18-30 metų) imtį ($n = 800$; 48.75 proc. moterų). Tiriamieji pildė originalią Valgymo sutrikimų tyrimo klausimyno 6.0 versiją (EDE-Q 6.0), kurią sudaro 28 teiginiai. Greta to, vertinti distreso (nerimo ir depresiško) patyrimas (PHQ-4), asmenybės funkcionavimo lygis (LPFS-BF-2.0) kaip glaudžiai su valgymo sutrikimais susiję kintamieji.

Rezultatai. Nors EDE-Q 6.0 klausimynas ankstesniuose tyrimuose Lietuvoje pasižymėjo kai kuriomis tinkamomis psichometrinėmis charakteristikomis, šiame tyrime klausimyno autorių numatyta jo faktorinė struktūra nepatvirtinta taikant patvirtinančiąją faktorinę analizę (PFA). Klausimyno versijos su pilnu teiginių rinkiniu, bet skirtingu faktorių (subskalių) kiekiu PFA irgi parodė numatytos struktūros neatitikimą duomenims. Tikrinant trumpesnių EDE-Q versijų (7-12 teiginių) faktorių struktūrą gauta, kad geriausiai duomenims tiko 7 teiginių versija, kai jie skirstomi į tris faktorius. Matavimo pastovumo (angl. measurement invariance) analizė atskleidė šią struktūrą esant tinkamą moterų ir vyrų imtyse. Lyčių skirtumų analizė parodė, kad moterys nurodo aukštesnius įverčius Formos/svorio ir Nepasitenkinimo kūnu subskalėse, tačiau nesiskyrė pagal Dietos ribojimo subskalės vertinimą, kas pagrindžia skirtingų normų vyrams ir moterims būtinumą Lietuvos jaunų suaugusiųjų populiacijoje.

Išvados. EDE-Q 7 teiginių versija yra perspektyvus atrankos įrankis bendroje populiacijoje ankstyvajam sutrikusio valgymo simptomatikos atpažinimui. Visgi jo nauda ir jautrumas klinikinėje populiacijoje, esant skirtingiems valgymo sutrikimams, dar nėra tyrinėti ir galėtų būti gairėmis tolimesnėms studijoms.

Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba (Nr. S-MIP-23-10)

Pagrindiniai žodžiai: valgymo sutrikimas; Valgymo sutrikimų tyrimo klausimynas; validumas; psichometrinės savybės; jauni suaugusieji.